

El gat vaire

Una cosa són les espècies animals i vegetals pròpies d'una determinada zona geogràfica i una altra els noms vulgars que reben aquestes espècies, els quals formen una massa fluctuant, amb nombrosíssims casos d'homonímia i sinonímia, amb freqüents variants i amb denominacions locals encara no recollides o poc conegudes. No tothom sap adonar-se d'aquesta diferència i, així, hi ha qui té la tendència a determinar el nombre d'espècies pel nombre de denominacions vulgars i a atribuir a una espècie encara no catalogada qualsevol d'aquestes denominacions de caràcter local que un dia té ocasió de sentir en boca del poble. Però en un país com és ara el nostre, en què la fauna i la flora han estat ben estudiades, la possibilitat de descobrir-hi una nova espècie només és a l'abast dels especialistes lliurats a investigacions metòdiques i pacients. Circumscriuint-nos a un grup tan reduït com és el dels mamífers carnissers salvatges dels Països Catalans, sembla ben establert que només n'hi ha tretze espècies diferents (incloent-hi les espècies recentment extingides o en perill d'extinció): un úrsid (l'ós bru), dos cànids (el llop i la guineu), dos fèlids (el gat salvatge i el linx), un vivèrrid (la geneta o gat mesquer) i set mustèlids (la marta, la fagina, la mostela, l'ermíni, la llúdrria, el teixó i el turó o fura salvatge), però la multiplicitat de noms vulgars —sovint denominacions compostes— que reben fa que alguns creguin que n'hi ha moltes més.

Un dels noms vulgars de què ens han parlat més d'un cop i que designaria una espècie de mamífer carnisser altra que les que hem esmentat, és la denominació composta *gat vaire*. L'adjectiu *vaire*, o *vair* (relacionat, etimològicament, amb *vair*), significa de dos colors, i s'usa, com a substantiu, per a designar les pells dels esquirois dits *vaires*, de pelatge la meitat blau i la meitat negra. Sembla, però, que es tracta d'esquirois no autòctons. Coromines només recull *gat vaire* com a nom de peix (dit també, simplement, *gat* o *vaire*). En cavi, segons l'Alcover-Moll, *gat vaire* designa, a l'Empordà, el gat salvatge, cosa que ja s'adiu més amb la nostra informació. És, però, ben probable que es tracti d'una denominació fluctuant, aplicada a més d'una d'aquestes espècies sovint objecte de confusió (com la geneta, que té també la pell ratllada), i és, en tot cas, segur que no designa cap espècie imaginària, diferent de les que hi ha perfectament catalogades.

Albert Jané